

'Weer terug op school'

Volwassen Nederlandse laaggeletterden zitten net als onze statushouders weer in de schoolbanken

Interview met NT2 taaldocenten op azc Winterswijk, Els Peters en Els van Schipstal

“Op dinsdag 8 september stond onze Nederlandse les aan statushouders met een beginniveau in het teken van lezen en schrijven. Het was een speciale dag: normaal spreken we vooral in de les, maar nu werden dus lezen en schrijven in het zonnetje gezet. Ik heb verteld dat er heel veel mensen in Nederland niet goed kunnen lezen, schrijven, rekenen of met de computer werken. Ik kreeg gelijk vragen over waarom dat zo is. Het was toch geen oorlog?”

“We hebben gekeken naar enkele taalhelden. Cursisten kregen antwoord op hun vraag via enkele laaggeletterden uit de filmpjes. Aan Johan kon je wel merken dat hij nog maar net had leren lezen. José moest al vanaf haar zevende werken. En Wims ouders hadden weinig geld, hij werd gepest, spijbelde en begon ook vroeg met werken. Cursisten herkenden wel dat in hun land ook veel mensen zijn die niet kunnen lezen en schrijven.”

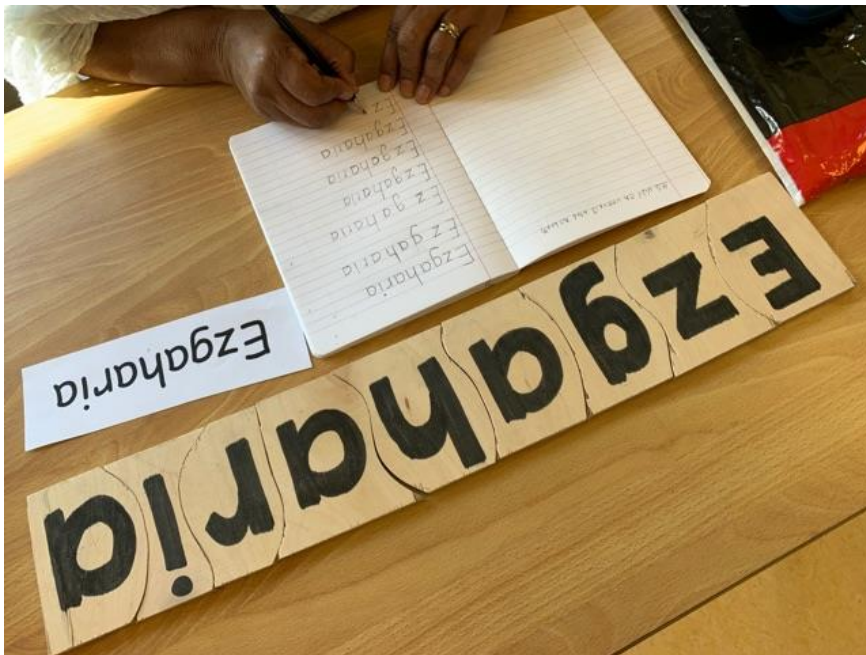
“Vervolgens hebben we samen een leesactie-opdracht gedaan. Elke cursist kreeg een opdracht op een briefje, bijvoorbeeld: De docent zegt: “start, en jij gaat staan”. Het vervolg hierop was: Iemand gaat staan. Jij doet de lamp aan. De briefjes waren willekeurig over iedereen verdeeld. Bij de tweede ronde was het helemaal duidelijk en was er een leuk domino-effect.”

“In de groepen van laag/gemiddeld en snel niveau hebben de cursisten een dictee geschreven. Het leek of de cursisten nu minder moeite hadden om om de beurt een fout woord op het bord te schrijven: ‘Ik sgreijaf’. Bij de snelle groep hebben we nog een verhaal uit *Beter Lezen* gelezen waarin Salem voor het eerst naar school gaat en zich schaamde, maar nu heel blij is dat hij zijn naam kan schrijven. En ze kennen het woord ‘analfabeet’. De mensen die boven ons lokaal les krijgen: zij leren Nederlands én leren lezen en schrijven.”

“Waar we met onze analfabete en anders-analfabete statushouders normaal gesproken vooral aandacht besteden aan spreken en luisteren, hebben we van 7 tot en met 10 september alle lessen besteed aan lezen en schrijven.”

Spellen van de eigen naam blijkt nog niet zo eenvoudig

“In de groep met voornamelijk analfabete cursisten lag de nadruk op de eigen naam. Allereerst het herkennen daarvan. Daarna kregen ze ieder een stapeltje puzzelstukken met daarop alle letters van hun naam. De bedoeling was om hun naam die op het papier stond na te maken met de puzzelstukken.”

“Dat was niet altijd even makkelijk, want voor iemand die nooit heeft leren lezen en schrijven is het niet vanzelfsprekend dat een A, a en a of een Y, y en y hetzelfde betekenen. Gelukkig hangt er een grote kaart in de klas met daarop alle letters in zeven verschillende lettertypes. Soms lag een letter op de kop, maar uiteindelijk werden alle namen goed gepuzzeld. Vervolgens hebben we geoefend met ‘wie heeft deze letter in zijn naam?’ en als huiswerk kregen ze een woordzoeker met alle namen mee.”

“Het kunnen schrijven van de eigen naam is ook belangrijk, want ze zullen in de toekomst nog vele formulieren moeten invullen of ondertekenen. Maar waar dat voor ons heel normaal is, kan het voor een analfabeet al een hele opgave zijn om een potlood goed vast te houden en een letter te vormen. Veel oefenen dus. Maar wat zijn ze trots als het uiteindelijk steeds beter lukt! Tot slot hebben ze in tijdschriften gespeurd naar de letters van hun eigen naam en deze uitgeknipt en opgeplakt. Dat was voor sommigen een nieuwe ervaring. Al met al een zeer leerzame week voor deze cursisten en ze gingen glimmend van trots naar huis. En ik was ook trots op deze kanjers!”

“Met de groep anders-alfabeten hebben we gesproken over het grote aantal laaggeletterden in Nederland. Ze konden maar moeilijk geloven dat er 2.500.000 mensen in ons land moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen of computervaardigheden. Waarom? Allemaal migranten? Nee dus! Dat vonden ze heel bijzonder.”

Kennismaken met ons alfabet

“Deze cursisten zijn vooral bezig geweest met het alfabet. De klanken van de letters bij het lezen (buh in plaats van bee) en de uitspraak van de letters van het alfabet (aa, bee, see). Oefeningen als “welk woord hoor je?": buh-oo-tuh (boot) maar ook “Tekleweyni, hoe spel je dat?” (tee-ee-kaa-el-ee-wee-ee-ei-en-ie). De letterbingo was een leerzame oefening.”

Woordenbingo: combineren van woord en bijbehorend plaat

“Cursisten die al een klein beetje kunnen lezen hebben we spelletjes gedaan met twaalf klankzuivere woorden, zoals naam, maan, raam, vaas en roos: “wat staat er op dit plaatje?”, een woordenbingo, een memory en een dobbelspel waarbij één cursist mocht dobbelen én het woord lezen en de andere cursist het bijbehorende plaatje moest pakken. Vooral de woordbingo was favoriet en wilden ze nog een keer spelen. De week hebben we afgesloten

met een letterspeurtocht. Alle 26 letters van het alfabet en 8 tweetekensklanken waren verspreid over het azc verstoppt. Het ging om degene die binnen 15 minuten de meeste letters had gevonden. Als bewijs moesten ze een foto van elke gesignaleerde letter maken. Nou, ik heb de cursisten nog nooit zo fanatiek naar buiten zien rennen. Komende week is de prijsuitreiking. We houden het nog even spannend.”

“Ook onze collega’s hebben we bij de week van lezen en schrijven betrokken. Tijdens een uitstapje met het team was er een quiz met 55 vragen die betrekking hadden op het COA, onze locatie, algemene vragen en taalkundige vragen. Twee teams streden om de eer, terwijl het soms leek of er meer op het spel stond! De arbitrage is bij een enkeling nu nog een punt van discussie. Dat zal nog wel effe duren..... “

“Al met al was het een zeer leerzame en gezellige week. Volgend jaar doen we zeker weer mee!”